

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПРОЕКТ: ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ НАВЧАННІ

Забезпечити результативність та ефективність навчання — основне завдання викладача, яке визначає спрямованість методики викладання дисципліни не на одержання конкретних знань і формування певних вмінь і навичок, а на розвиток пізнавального і творчого потенціалу особистості. Незважаючи на критичні зауваження, загально визнаним є той факт, що саме метод проектів дозволяє стимулювати інтерес тих, хто навчається, до наукового пізнання шляхом організації їхньої самостійної продуктивної діяльності, активна участь у якій призводить до оволодіння новими системами знань та вмінь.

Під навчальним проектом розуміється спільна обґрунтована спланована й усвідомлена діяльність тих, хто навчається, та викладача на принципах співробітництва, яка спрямована на формування визначеної системи інтелектуальних і практичних умінь. У курсі «Методика викладання економіки» проект розглядається як форма організації самостійної навчально-дослідницької діяльності студентів, що виступає альтернативним варіантом виконання курсової роботи студентами денної форми навчання відповідно до навчальних планів підготовки бакалаврів економіки. Результатом роботи є створення інтелектуального продукту — ефективної, адаптованої до вікових особливостей, готової до впровадження методики викладання економічної дисципліни (наприклад, «Основи підприємницької діяльності» для учнів 9—10 класів або «Макроекономіки» для студентів), яка дозволяє формувати компетентність майбутнього викладача економічних дисциплін інноваційного типу, розвивати креативність та критичність економічного мислення тих, хто навчається. З цією метою ми рекомендуємо впровадження в практику викладання методик Е. де Боно, Т. і Б. Бьюзенів, Т. Вуджека, С. Кові, М. Мікалко, «ТРИЗ»-педагогіки, методик критичного мислення та ін.

За основними типологічними ознаками¹ проекти з «Методики викладання економіки» можна охарактеризувати як науково-методичні міжпредметні колективні короткострокові. На основі досвіду впровадження у практичну викладацьку діяльність можна визначити певні особливості даної інноваційної технології в означеному курсі:

1 Полат Е. С. Метод проектов// <http://www.ioso.ru/distant/project>

1. поєднання елементів наукового і навчального дослідження, а саме: забезпечення теоретичної і пізнавальної новизни результатів дослідження у поєднанні із розвитком особистості (розвиток критичного і творчого мислення, науково-дослідницьких навичок, умінь самостійно формувати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, працювати в команді);

2. наявність науково-методичної проблеми міжпредметного характеру, рішення якої вимагає певних змін у методиці викладання та/або навчальному процесі, необхідність інтегрувати знання і вміння з різних дисциплін, а також дослідницького пошуку варіантів її вирішення;

3. практичне значення одержаних результатів;

4. комплексність роботи, неповторність її змісту, структури та результатів;

5. часова обмеженість тривалості проекту;

6. апробація та запровадження одержаних результатів у навчальний процес;

7. підвищення рівня самостійності у виконанні курсових робіт.

Технологічно застосування науково-методичних проектів виглядає як поступове проходження п'яти етапів та планомірне виконання конкретних кроків з наступним відображенням результатів діяльності у портфоліо проекту (табл. 1).

Таким чином, портфоліо проекту — комплекс інформаційних, дидактичних та методичних матеріалів до науково-методичного проекту. Основними складовими портфоліо науково-методичного проекту з «Методики викладання економіки» є:

1. *План проекту* із визначенням «зон відповідальності» кожного учасника творчого колективу.

2. *Вступ до проекту* — відображає основні навчальні цілі проекту, актуальність, предмет та об'єкт дослідження;

3. *Основна частина проекту* — складається, як правило, з трьох розділів (детально їх зміст подається у табл. 1).

4. *Висновки проекту* — перелік одержаних результатів роботи, а також рекомендації щодо використання даних розробок у навчальному процесі.

5. *Список інформаційних джерел* — перелік опрацьованих та використаних джерел інформації.

6. *Оціночні матеріали викладача* — критерії оцінювання проекту, відгук наукового керівника із зазначенням сильних і слабких сторін роботи, пропозиції щодо напрямків вдосконалення проекту.

7. *Матеріали практичної апробації* — дидактико-методичні матеріали, що були використані під час апробації розроблених навчальних занять, аналіз одержаних результатів та встановлення результативності обраних шляхів вирішення науково-методичної проблеми.

Таблиця 1
ТЕХНОЛОГІЯ ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРОЕКТІВ З КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІКИ»

Основні етапи виконання проекту	Мета етапу	Конкретні кроки, які необхідно здійснити	Проміжні результати, які відображаються у портфоліо проекту
I. Аналіз та оцінка навчальних потреб	2	3	4
I. Аналіз та оцінка навчальних потреб	Визначення науково-методичних проблем в освітньому просторі	- створення творчої групи студентів; - визначення напрямку дослідження; - вивчення наукової та періодичної літератури з теми дослідження; - визначення загальних навчальних потреб; - вибір окремих науково-методичних проблем; - збір та аналіз детальної інформації щодо означених проблем; - остаточне формулювання науково-методичної проблеми проекту та конкретизація теми проектної роботи.	- розподіл обов'язків членів творчого колективу; - перелік інформаційних джерел з теми проекту; - перелік визначених загальних навчальних потреб та науково-методичних проблем; - обрана науково-методична проблема проекту.
II. Планування та організація підготовчої діяльності творчого колективу	Визначення цілей і завдань проекту, а також загальної стратегії його виконання	- визначення цілей і завдань колективного науково-методичного курсового проекту; - визначення загальної стратегії, структури проектної роботи та етапів виконання дослідження; - визначення та розробка напрямків вирішення науково-методичної проблеми проекту; - визначення конкретних складових обраної теми та їх розподіл між учасниками проекту; - розробка тренінг-курсу, який дозволить реалізувати напрямки вирішення науково-методичної проблеми.	- цілі і завдання проекту; - структура проекту; - етапи виконання дослідження; - шляхи вирішення науково-методичної проблеми; - тренінг-курс з обраного напрямку.
III. Виконання запланованої діяльності	Реалізація визначених завдань проекту шляхом розробки і запровадження у навчальний процес ефективних методик викладання економічних дисциплін	На індивідуальному етапі: - грунтовне дослідження певного аспекту загальної теми; - розробка методики викладання обраної підтеми; - забезпечення власної розробки необхідними методичними матеріалами;	Комплекс дидактичних та методичних матеріалів для проведення інтерактивних (тренінгових, ігрових тощо) занять з обраної теми; — теоретична основа теми;

Закінчення табл. 1

Основні етапи виконання проекту	Мета етапу	Конкретні кроки, які необхідно здійснити	Проміжні результати, які відображаються у портфоліо проекту
III. Виконання запланованої діяльності	Реалізація визначених завдань проекту шляхом розробки і запровадження у навчальний процес ефективних методик викладання економічних дисциплін	Колективний етап передбачас: — оформлення загальної частини проекту; — формулювання висновків і пропозицій щодо використання розроблених інтерактивних занять; — створення банку економічних ситуацій і тестів, на базі яких можна встановити рівень засвоєння теми дослідження; — апробація методики викладання теми та проведення само- і колективного аналізу запропонованих розробок; — вдосконалення змісту та методики проведення занять з теми проекту; — остаточне оформлення проекту.	— наочність до теми, в тому числі мультимедійні презентації, аудіо- та відеоматеріали, конспект-схеми, інтелект-карти та ін.; — система завдань різних рівнів і типів для ефективного засвоєння навчальної теми; — блок оціночних та корегуючих завдань.
IV. Оцінка результатів проекту	Визначення ступеня, на якому були досягнуті поставлені цілі; шляхів підвищення ефективності запропонованих методик	1. подання проекту науковому керівнику у встановлений термін; 2. оцінювання викладачем проведеного дослідження відповідно до критеріїв; 3. захист проекту.	1. перелік критеріїв оцінювання проекту; 2. відгук наукового керівника; 3. визначення сильних і слабких сторін дослідження (наприклад, за методикою ПМЦ); 4. визначення шляхів вдосконалення проекту.
V. Апробація проекту під час проходження педагогічної практики	Визначення ефективності розроблених теоретичних концепцій методик викладання економіки в реальних умовах	1. підготовка дидактичних, методичних, наочних, матеріалів відповідно до цільової аудиторії; 2. підготовка до безпосереднього контакту з аудиторією; — розробка плану виступу; — розробка робочих тез; — підготовка необхідних фактичних матеріалів, ілюстрацій, прикладів з реальної практики; — відбір необхідних та додаткових завдань; 3. проведення самоаналізу занять; визначення позитивних та негативних моментів своєї роботи та роботи у навчальній аудиторії; 4. встановлення міри вирішення науково-методичної проблеми запропонованими шляхами.	1. посилення сильних сторін дослідження відповідними матеріалами; 2. усунення недоліків проекту шляхом створення додаткових матеріалів до дидактико-методичного комплексу; 3. аналіз отриманих результатів практичної апробації проекту та формулювання остаточних висновків щодо результативності обраних шляхів вирішення науково-методичної проблеми.

Отже, науково-методичний проект дозволяє підвищити рівень наукової складової у навчальній діяльності студентів на основі застосування інноваційної технології, спрямованої на формування пізнавального потенціалу особистості, оскільки виконуючи проектні роботи, студенти всебічно досліджують проблему з використанням різних методів дослідження та інформації з різних галузей науки, що забезпечує реалізацію особистих пізнавальних інтересів та розширення наукового світогляду; отримують оригінальний досвід вирішення реальних проблем в освітньому просторі. Тому портфолію проекту також виступає як база оцінювання рівнів професійної підготовки та розвитку інтелектуальної творчості студентів.

*Вавженчук С. Я., канд. юрид. наук, доцент
кафедри цивільного та трудового права*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Питанню застосування науково-інноваційних методів у навчальному процесі приділяється багато уваги в сучасних дослідженнях. Актуальність теми пов'язана з глобальною інформатизацією та великою кількістю змін у сучасному суспільстві, що потребують радикального перегляду використовуваних методик навчання. Використання науково-інноваційних методів змінює звичний процес викладення матеріалу і на зміну застарілим «традиційним» методам приходять активне інноваційне навчання, де змінюються правила взаємодії викладача та студента: студент стає активним учасником навчального процесу, змушений самостійно мислити та вирішувати певні задачі, а викладач стає наставником та партнером на шляху вдосконалення особистості.

Специфіка викладання цивільного права полягає у необхідності сформулювати у студентів не лише наукове розуміння цивільного права як галузі права з її теоретичними здобутками, але і дати можливість розвинути практичні навички застосування набутих знань. Завданням викладача у цьому контексті є прийняття вірно-